

EKONOMIUTSKOTTETS UTLÅTANDE 14/2011 rd

Statsrådets redogörelse om justerade ramar för statsfinanserna 2012—2015

Till finansutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 13 oktober 2011 statsrådets redogörelse om justerade ramar för statsfinanserna 2012—2015 (SRR 1/2011 rd) till finansutskottet för beredning och bestämde samtidigt att de övriga fackutskotten får lämna utlåtande till finansutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- understatssekreterare Markku Wallin och budgetråd Mika Niemelä, arbets- och näringsministeriet.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Främjad företagsamhet

Regeringsprogrammet lyfter fram frågor som att främja företagsamhet, skapa gynnsamma villkor för företagsamhet och bredda näringsstrukturen. Det ska byggas upp nya tillväxtbranscher inom industri, tjänster och kreativa sektorer. Näringspolitiska åtgärder ska sättas in för att stödja framför allt tillväxtorienterade och jobbskapande företag som vill etablera sig internationellt. Företagsstöd kommer tydligare än förut att fokuseras på små och medelstora företag, tillväxtföretag med internationell orientering och ökad export.

I sitt utlåtande om ramarna till ekonomiutskottet säger sig arbets- och näringsministeriet ha som mål att skapa och upprätthålla en konkurrenskraftig företagsamhet i alla sektorer men framför allt företag som kan utvecklas till växande

de internationella företag där det hela tiden genereras ny kunskap.

Tillgången till företagsfinansiering är A och O för att målet ska nås. Ekonomiutskottet ser gärna att regeringen i linje med sitt program och i samråd med de viktigaste aktörerna lägger upp en nationell kapitalmarknadsstrategi inom 2012 för att trygga företagens tillgång till tillväxtfinansiering och förbättra vår internationella konkurrenskraft. Strategin ska ange hur man får tillgång till företagsfinansiering. Den ekonomiska tillväxten backas upp av konkurrenskraftiga företag och ökad export och gör det i sin tur möjligt för oss att finansiera välfärdstjänster och balansera upp den offentliga ekonomin. Den finländska företagssektorn består till 99,8 procent av små och medelstora företag och därför är det utomordentligt viktigt i ett nationalekonomiskt perspektiv och med tanke på sysselsättningen att se om deras verksamhetsvillkor, tillväxtbenägenhet och konkurrenskraft på den nationella så

väl som på den internationella marknaden. Den offentliga finansieringen kommer att prioritera små och medelstora företag och tillväxtorienterade och jobbskapande företag med internationell utblick.

Finansiering av företag och FoU

Det som är positivt i ramarna är att Finnveras risktagningskapacitet ska stärkas och finansiering ökas med 15 miljoner euro 2013 och 18 miljoner euro de två följande åren. Riksdagen kommer inom kort att få ändringar i lagarna om Finnvera för behandling. Vad gäller till exempel exportfinansiering ska exportföretag kunna erbjudas finansiering på liknande villkor som våra viktigaste konkurrentländer.

Det kommer att skäras i finansieringen av teknologi- och innovationspolitiken med omkring 85 miljoner euro per år fram till dess att ramperioden löper ut, alltså före 2015. Det är viktigt att den offentliga finansieringen fokuseras effektivare än hittills och att företagen uppmuntras att själva satsa mer på forskning och utveckling. I sitt program säger sig regeringen vilja säkerställa att finansieringen av forskning, utveckling och innovationer håller en adekvat nivå och att målet för utgifterna för dem ska vara 4 procent av bnp under valperioden. Ekonomiutskottet oroar sig för om man ska lyckas nå målnivån. Vidare lovar regeringen ta reda på om skatteincitament i anknytning till FoU går att införa.

Enligt rambeslutet beviljas Tekniska forskningscentralen VTT ett anslag på 4,5 miljoner euro i budgeten för 2012 för att kunna investera i försöksanläggningar för förnybara energikällor och för att ta dem i bruk. År 2013 beviljas 3,5 miljoner euro till. Vidare ska ytterligare 4,4 miljoner euro per år satsas på grön ekonomisk tillväxt. Tack vare de här åtgärderna är det möjligt att generera ny affärsverksamhet och företagsamhet i nya sektorer och uppmuntra internationalisering.

Regeringen kommer i linje med sitt program att lägga upp en strategi för att locka utländska investeringar och utländskt kapital till Finland. Det är av största vikt att vi lyckas locka utländska investeringar och utländskt kapital så att

vi kan utveckla vår näringsstruktur och skapa ny företagsamhet, anser ekonomiutskottet. Finland satsar också offentliga medel på stöd och lån till forskning, utveckling och innovation. Då gäller det att se till att de resultat som den offentliga finansieringen bidragit till också kommer vår samhällsekonomi till godo och inte försvinner utomlands.

Företag som fått offentlig finansiering säljs ut till utländska ägare. Försäljningen kan i vissa fall intensifiera företagets tillväxt i Finland, men den kan också tjäna andra syften. Med tanke på sådana företagsköp har vi skäl att noga överväga vilken policy som är klokast för att kräva tillbaka eller efterskänka lån eller stöd antingen delvis eller helt. Utvecklingscentralen för teknologi och innovationer Tekes har på ansökan av en låntagare och på de villkor som anges i förordning (298/2008) möjlighet att delvis eller helt efterskänka det obetalda kapitalet och räntorna på lån.

Finansieringen av regional utveckling

Enligt ramarna kommer projektfinsiering från Europeiska regionala utvecklingsfonden under programperioden 2014—2020 i allt större utsträckning att inriktas på att skapa nya näringar, förbättra sysselsättningen, stödja tillväxtorienterad företagsamhet och minska utsläpp.

Det ligger helt i linje med målen i regeringsprogrammet hur medel från den regionala utvecklingsfonden ska riktas. Medlen bör också användas till att stödja en jämlik utveckling av olika områden och till att minska de regionala skillnaderna i utveckling. Det är mycket viktigt, anser utskottet, att de finansiella bidragen från EU:s strukturfonder och staten är i balans med varandra och att bevilningsfullmakten för bidrag från strukturfonden utnyttjas fullt ut.

Energibeskattningen

Enligt regeringsprogrammet ska energibeskattningen av energiintensiva branscher sänkas till de lägsta nivåer som EU-regelverket tillåter före utgången av 2012. Det är ett sätt att stödja företagens kapacitet att skapa jobb, göra investeringar

ar och växa och samtidigt upprätthålla Finlands internationella konkurrenskraft.

Ekonomiutskottet påtalade i sitt utlåtande EkUU 24/2010 rd problemen med hur den s.k. skattegiljotinen drabbar energiintensiva företag. Det konstaterade att företagens överlevnad, investeringar och möjligheter att skapa jobb inte får äventyras genom en orättvis beskattning.

Energiskatterna måste följaktligen sänkas i enlighet med regeringsprogrammet. För de energiintensiva finländska sektorerna är den strängare energibeskattningen en extra börda som försvagar konkurrenskraften i förhållande till konkurrentländerna.

Regeringen ser på energieffektivitet, leveranssäkerhet, skäliga energipriser och en högre självförsörjandegrad i fråga om energi som en rad mål som behöver samordnas för att utsläppen ska kunna reduceras och energiförsörjningen samtidigt tryggas. Den utfäster sig att öka andelen förnybar energi i enlighet med EU:s mål på ett målmedvetet och kostnadseffektivt sätt. Vidare vill den främja energieffektivitet och energisparande på ett sätt som ökar samhällsekonomin utan att energikonsumtionen samtidigt ökar.

Som ekonomiutskottet ser det är det nödvändigt att hålla fast vid målen i regeringsprogrammet och att Finland uppfyller sina internationella förpliktelser. I sammanhang med alla energipolitiska åtgärder måste Finland se till att vara självförsörjande på energi.

Ungdomsarbetslösheten

Statistikcentralens arbetskraftsenkät från den 25 oktober 2011 visar att arbetslösheten bland unga i åldern 15—24 år var 16,8 procent i september,

alltså 0,6 procentenheter högre än i september 2010. Rensad från säsong- och konjunkturvariationer var ungdomsarbetslösheten 20,1 procent. I september fanns det 27 000 arbetslösa under 25 år som hade anmält sig som arbetslösa arbetssökande på arbets- och näringsbyråerna. De var 3 000 färre än i september 2010.

Utifrån rambeslutet ska regeringen starta ett gemensamt projekt för arbets- och näringsministeriet, undervisnings- och kulturministeriet och social- och hälsovårdsministeriet för att genomföra en samhällsgaranti för unga fram till 2013. För det ändamålet avsätts årligen 60 miljoner euro 2013—2015. Av den summan ska 30 miljoner euro årligen avdelas för sysselsättnings- och utbildningsåtgärder samt speciella åtgärder inom arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde. Alla unga under 25 år och alla nyutexaminerade unga under 30 år ska erbjudas en arbets-, praktik-, studie-, verkstads- eller rehabiliteringsplats senast när de gått tre månader arbetslösa.

Det är viktigt att arbetslösa unga erbjuds bättre möjligheter för att undvika att de för gott hamnar utanför arbetsmarknaden och tappar fotfästet och passiveras. Det måste göras attraktivare att söka och ta emot arbete eller andra aktiviteter än att gå arbetslös. Det är viktigt att unga aktiveras också för att det i framtiden kommer att råda brist på arbetskraft.

Ställningstagande

Ekonomiutskottet föreslår

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.

EkUU 14/2011 rd — SRR 1/2011 rd

Helsingfors den 3 november 2011

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Mauri Pekkarinen /cent
vordf. Marjo Matikainen-Kallström /saml
medl. Lars Erik Gästgivars /sv
James Hirvisaari /saf
Harri Jaskari /saml
Johanna Karimäki /gröna
Pia Kauma /saml
Miapetra Kumpula-Natri /sd
Jukka Kärnä /sd

Eero Lehti /saml (delvis)
Päivi Lipponen /sd (delvis)
Jari Myllykoski /vänst
Sirpa Paatero /sd
Arto Pirttilahti /cent
Juha Sipilä /cent
Kaj Turunen /saf
ers. Hanna Mäntylä /saf.

Sekreterare var

utskottsråd Eelis Roikonen.

AVVIKANDE MENING 1

Motivering

Regeringen Katainens föregångare lämnade över en samhällsekonomi i stark tillväxt och en ofentlig ekonomi som hör till de bästa i Europa. Arvet efter de centerledda regeringarnas tillväxtpolitik var en ekonomi på stark uppgång och med gynnsamma framtidsutsikter.

Nu när Europa ställts inför en skenande skuld-kris och en våldsam omvandling i den demografiska strukturen samtidigt som globaliseringen gått in i en ny fas skulle tillväxtpolitiken behöva förstärkas ännu mer. Regeringens budgetproposition och ramarna för de närmaste åren talar emellertid ett annat språk. Den ekonomiska politiken kommer att leda till avtagande tillväxt, recession och den vägen till utgiftsnedskärningar.

Centerns riksdagsgrupp anser att det som Finland nu behöver är ett långsiktigt tillväxtprogram. Vi måste få fart på produktivitet och tillväxtföretagande, uppmuntra företagsamhet, förlänga arbetskarriärerna, investera mera i infrastruktur, ny produktion, förnybar energi och bland annat gruvdrift och bistå export och internationalisering.

Resurserna för att påskynda tillväxten får vi främst genom att lägga band på den minst behövliga biten av den importbaserade konsumtionen. Vi måste bereda väg för en sådan politik inom valperiodens utgiftsramar.

Att Finland lyckades resa sig efter recessionen i början av 1990-talet berodde på att det satsades mycket kraftfullt på innovationspolitik, utbildning och företagsamhet. Resurserna har ökats fram till i år och den starka produktivitetsökningen har garanterat en gynnsammare ekonomisk utveckling än bland våra konkurrenter. Nu står regeringen i beråd att skära i resurserna för tillväxt med kraftigare hand än på många årtionden.

Centern menar att det är dags att vidta effektivare åtgärder än någonsin för att höja produkti-

viteten, öka arbetsinsatsen och förbättra villkoren för företagsamhet.

1. Finansiering av innovationer

Det måste mer och bredare finansiering till för forskning och utveckling och den ska fokuseras bättre för att tillgodose inte minst små och medelstora företags behov.

Förslag till åtgärder:

— I linje med forsknings- och innovationsrådets beslut ska en årlig ökning om 3–4 % i Tekes bevilningsfullmakter tryggas hela ramperioden ut. Energi- och miljöteknologin gavs mer utrymme redan under den förra valperioden och på den vägen måste vi fortsätta.

— Vi måste avstå från att halvera den förberedande finansieringen av innovationer som är mycket viktig för små och medelstora företag.

— För att få fart på företagens FoU-verksamhet måste innovationsincitament av det slag som beretts vid arbets- och näringsministeriet redan 2008 införas så fort tillfälle ges och ett extra avdrag beviljas i beskattningen för merkostnaderna för att anställa FoU-personal.

— Det måste ses till att VTT får mer resurser.

— Programmen för kompetenscentra och strategiska center för vetenskap, teknologi och innovation måste ses över och resurserna tryggas.

2. Bättre riskfinansiering och aktivare tillväxtföretagande

— Resurserna för företagsacceleratorer (Vigo) måste tryggas.

— Flaskhalsar i riskfinansieringen som fortsatt försvårar för företag att få fart på tillväxten måste undanröjas. Marknadens satsningar på riskinvesteringar bör belönas på fiskal väg.

— Det går inte att hjälpa upp bristerna i riskfinansieringen enbart med marknadsåtgärder. Mer kapital bör fortsatt skjutas till Tes, Finnve-

ra och Avera, som sysslar med offentlig riskfinansiering.

— Lånefinansiären Finnveras risktagningskapacitet måste modigt höjas, inte minst med hänsyn till konjunkturläget.

3. Export och internationalisering

— Det är ett felgrepp av regeringen att skära i anslagen för export och internationalisering inför en försvagad internationell efterfrågan.

— Anslagen för företagens gemensamma projekt för att skapa export bör återbördas till sin ursprungliga nivå och stegvis höjas.

— Exportfinansieringen bör ses över och genomföras enligt de planer som utarbetats på arbets- och näringsministeriet redan under den förra valperioden.

— För att förbättra villkoren för företagsamhet behövs det omgående ett uppdaterat program för att främja den globala ekonomin i rådande läge.

4. Landskapsförbundens möjligheter till regionutveckling måste tryggas och nedkörningen av region- och strukturpolitiken stoppas

— Vi måste få tillbaka landskapsutvecklingspengarna för att kunna trygga regionutvecklingen.

— Den nationella motfinansieringen i anknytning till EU:s regionala och strukturella program måste lyftas till en nivå som garanterar att vi får tillbaka den andel som utlovats oss av de medel som Finland betalat in till EU.

— Det behövs fortsatt finansiering av innovationer för att påskynda en balanserad regionutveckling.

5. Mer förnybar energi på agendan

— Regeringen Katainen har beslutat att som en av sina första åtgärder skära i resurserna för det paket för att främja förnybar energi som beretts med den centerledda regeringen i spetsen. Det innebär en risk för att reformen alls ska bli av och för att Finland ska kunna uppfylla sina internationella åtaganden.

— Centern kräver att finansieringen av förnybar energi omedelbart ska återbördas till den överenskomna nivån.

6. Naturresurser och finskt gruvinnehav

— Vi kan bedriva en effektivare näringspolitik också genom att målmedvetet främja utvinningen av våra naturresurser.

— Vi måste skynda på de åtgärder i saken som påbörjades redan under den förra valperioden. Gruvindustrin erbjuder alldeles speciella möjligheter till det. Det finska ägandet måste stärkas i den sektorn genom att inrätta en nationell investeringsfond.

Avvikande mening

Vi anser

att finansutskottet bör beakta det som sägs ovan.

Helsingfors den 3 november 2011

Mauri Pekkarinen /cent

Arto Pirttilahti /cent

Juha Sipilä /cent

AVVIKANDE MENING 2

Motivering

Sannfinländarna bekymrar sig för Finlands ekonomiska tillväxt på sikt. Vi anser att den nationella innovationspolitiken i högre grad bör stödja innovativa tillväxtföretag och bidra till att göra Finland till ett attraktivt målland för investeringar i forskning och utveckling. Vi är beredda att satsa på skattesubventioner för forskning och utveckling. De flesta OECD-länder har redan element som stöder forskning och utveckling i sina skattesystem och resultaten har genomgående varit uppmuntrande. I sitt program lovar regeringen klarlägga om det går att införa skatteincitament inom forskning och utveckling; det är ett steg i rätt riktning men det räcker inte. Små och medelstora företags produktutveckling och innovationer stupar alldeles för ofta på att det inte finns kapital. De nuvarande finansiella modellerna är bristfälliga inte minst när det gäller tillväxtföretag i såddstadiet, för det finns relativt få möjligheter hos oss att anlita s.k. företagsänglar som är villiga att bidra med sin privata förmögenhet. Om man hade rätt att dra av förlusterna för ängelinvestering från kapitalinkomsterna i beskattningen, skulle det underlätta för privat sektor att skjuta till kapital till tillväxtföretag. Vi anser att tillväxtorienterade små och medelstora företags villkor måste förbättras. Ändå tänker regeringen skära i finansieringen av teknologi- och innovationspolitiken med omkring 85 miljoner euro per år innan ramperioden löper ut, alltså före 2015. I våra ögon är det helt fel.

Utöver den höjning av dieselbränslet med 7,09 cent som regeringen redan beslutat om föreslår den en ytterligare höjning med 2,65 cent från början av 2012, alltså sammanlagt 10,50 cent. Propositionen tar inte hänsyn till det som skett tidigare. Den samlade effekten är 140 miljoner euro. Arbetsgruppen Hetemäki hävdar att varje höjning av dieselpriiset med en cent kostar transportföretagen 14—15 miljoner euro.

Ramarna behöver kompletteras med en energiskatteåterbäring till de företag som blir lidande på den höjda skatten på dieselbränsle.

Bränsle-, energi- och miljöbeskattningen slår särskilt hårt mot jordbruk och djurhållning som kämpar med ekonomiska svårigheter. Energiskatteåterbäringen till jordbruket måste bibehållas också under kommande ramperiod.

Det är bra att det skjuts till mera pengar till förnybar energi, men fokuseringen vacklar. På senare år har man inte byggt och infört vindkraft i förväntad omfattning och därför har man inom ramen för anslaget skäl att räkna med att pengar snabbt och smidigt kommer att flyttas över till stöd för andra förnybara energiformer för att Finland ska kunna hålla fast vid åtagandena i Kyotoprotokollet. Det bör beaktas i ramarna för statsfinanserna.

Reformerna i finansieringen av regionutvecklingen sparar inte statens pengar, utan det är kommuner och landskap som plockar åt sig av dem. Det gäller att förhandla på nytt med kommissionen var och hur det ska sparas, eftersom det är kommissionen som beslutar om strukturpengarna och ändringar i programdokumenten kommer in den vägen. Att utgå från ett regionalt perspektiv är ett direktare och mindre byråkratiskt sätt att utveckla landskapen. Ministerie-drivna näringspolitiska investeringar stöder inte lika bra en utveckling av hela Finland, och i kombination med nedskärningar under ramperioden är det en lösning som försvagar regionutvecklingen. Att finansiera projekt som klart utgår från landskapen och regionernas styrkor så att de tillgodoser landskapens behov ger det klart bästa resultatet. När det krävs snabba insatser för att skapa tillväxtföretag behövs det lokal kompetens och kännedom om styrkorna. Tillväxtföretagen och all företagsamhet stöder exportindustrin. Regionutvecklingspengarna är dessutom viktiga för närområdessamarbetet. Det finns risk för att landet utvecklas bara längs en smal kustremsa i södra Finland. Den förestående kom-

munreformen kommer att betyda nedskärningar i kommunernas statsandelsnetto, och det i kombination med nedskärningar i strukturpengarna skapar ett oskäligt starkt tryck på landskapens möjligheter till utveckling och investeringar.

Arbets- och näringsministeriet får årligen 115 miljoner euro 2013—2015 för att ta över ansvaret för integrationen. Genom att begränsa invandring som kräver integration kan man spara in pengar i denna sektor.

Ramarna bör medge ekonomiska resurser inte bara för en samhällsgaranti för unga utan också för en samhällsgaranti för att förmå dem som fyllt 50 att stanna kvar i arbetslivet. Vi anser att

det behövs en modell som täcker in hela ramperioden och som erbjuder dem som utbildar sig för ett yrke och som inom mer än sex månader inte har fått arbete inom sin egen bransch fortbildning. Utbildningen ska byggas upp i samråd mellan företag och arbetstagare.

Avvikande mening

Vi föreslår

att utskottet inte ska godkänna regeringens förslag till justerade ramar för statsfinanserna 2012—2015.

Helsingfors den 3 november 2011

Kaj Turunen /saf
James Hirvisaari /saf